SAMENVATTING BESTUURLIJKE SESSIES EXCELLENTIEPROGRAMMA HOGER ONDERWIJS

(gehouden op 30 en 31 januari 2008 in Mammoni te Utrecht)

Het Platform Bèta Techniek voert in opdracht van het ministerie van OCW het programma Excellentie in het Hoger Onderwijs uit. Het Platform wil de invulling van de hoofdlijnen van het programma en de selectiecriteria in overleg met het veld tot stand laten komen. Op 21 en 22 januari kwamen daarvoor experts van de instellingen voor hoger onderwijs bij elkaar om te brainstormen over de inhoudelijke aspecten van het programma.
Op 30 en 31 januari kwamen de bestuurders van universiteiten en hogescholen bij elkaar om van gedachten te wisselen over mogelijke selectiecriteria voor de voorstellen, indicatoren waarop de instellingen verantwoording afleggen over de voortgang in het programma en het financiële beslag.
Deze bijeenkomsten leverden veel bruikbare inzichten op en zijn daarmee zeer behulpzaam bij het vormgeven van het programma.
In dit verslag worden de belangrijkste uitkomsten van de bestuurlijke sessies samengevat. Waar relevant wordt hierbij een onderscheid gemaakt tussen de bijeenkomst met bestuurders van universiteiten en die van hogescholen.

1. Aanvullingen op de samenvatting van de resultaten van de expertmeetings

Bij *instellingskenmerken en onderwijsprogramma's* worden als instrumenten om excellentie te bevorderen toegevoegd:

- learning communities
- residential colleges
- extracurriculair aanbod
- ruimte voor extra diepgang (monodisciplinair)

Bij *de meting van resultaten* wordt toegevoegd:

- oordelen van (excellente) studenten

Bij de *samenwerkingsrelaties* wordt het volgende aangevuld:

- de samenwerking met het afnemende beroepen- of werkveld behoeft meer reliëf dan in de samenvatting staat omschreven. Voor het HBO is deze samenwerking wezenlijk, juist ook voor excellente studenten en excellentiebevordering. Het gaat dan o.a. om samenwerking met (top)bedrijven, het bijdragen aan hoogwaardige oplossingen van complexe vragen waarmee het beroepenveld zich geconfronteerd ziet (impact).

2. Selectiecriteria voorstellen

De volgende selectiecriteria zijn naar voren gebracht als het meest onderscheidend bij de selectie van ingediende voorstellen door de instellingen:

Universiteiten:

1. onderbouwde en valide selectieprocedure voor excellente studenten of het plan om daartoe te komen
2. past performance van de instelling
3. kwaliteit van de docenten
4. er is daadwerkelijk een infrastructuur voor excellentie opgezet (o.a. honours programs, (onderzoeks)masters, etc)
5. verplichting tot langdurige inzet (er spreekt uithoudingsvermogen uit)
6. aansluitend bij bestaande ontwikkelingen/initiatieven van de instelling.

Hogescholen:

1. de resultaten/opbrengsten moeten meetbaar zijn
2. het beleid past in het algemene beleid van de hogeschool of universiteit
3. externen beoordelen excellentie
4. innovatief karakter: de mate waarin grenzen worden verlegd
5. onderzoek maakt onderdeel uit van het programma
6. aansluitend bij de vraag van de omgeving/ van het werkveld.

3. Verantwoording

In deze ronde zijn geschikte indicatoren geïnventariseerd waarop de instellingen zich over de ontwikkeling en voortgang in het Excellentieprogramma verantwoorden.
Daarbij zijn de indicatoren gescoord op twee elementen:

- de mate waarin zij geschikt zijn om de vergroting van excellentie zichtbaar te maken
- de mate waarin zij praktisch goed uitvoerbaar zijn.

Dit heeft geleid tot de volgende prioritering van indicatoren:

Universiteiten:

1. oordelen van excellente studenten
2. doorstroom naar excellente vervolgopleidingen
3. studieprestaties
4. publicaties/presentaties (van studenten)
5. peer reviews van eindproducten (scripties, producten, examens)
6. studiesnelheid

Hogescholen:

1. studieprestaties
2. peer reviews van eindproducten (scripties, producten, examens)
3. oordelen excellente studenten
4. keurmerken (NVAO), mits toegespitst op programma's in het kader van excellentie en snel toepasbaar
5. prijzen, spin-offs

6. ECTS in buitenland/beroepspraktijk/onderzoek.

Het niveau van de docenten is na discussie uit deze top 6 gehaald, omdat aanwezigen van oordeel waren dat dit een basisvoorwaarde is voor het gehele programma.

4. Financieel beslag

Na discussie gaven de aanwezige universiteiten aan tijdens de bijeenkomst geen indicatie te kunnen geven van de eigen investering die zij wenselijk en haalbaar achten in het kader van dit programma. Desgewenst zijn zij bereid hierover het Platform op een later tijdstip te informeren.

De HBO-instellingen geven –afhankelijk van de omvang van de instelling- een bandbreedte aan van tussen de €200.000,- en 5 miljoen Euro voor een vierjarig programma.

5. Tips en afraders

De volgende clusters worden het meest genoemd:

- Houd het simpel (geen bureaucratie, geen uitgebreide subsidieaanvragen, simpele verantwoording, kort met smart afspraken)
- Wees consistent en transparant (heldere beoordelingscriteria, heldere spelregels, belang beoordelingscommissie)
- Let het accent op 'leren' (geen afrekensysteem maar leersysteem, breng successen in beeld, zorg voor kennisuitwisseling, geef ruimte aan experiment en mislukkingen, laat instellingen zich ook tegen elkaar verantwoorden)
- Selecteer en durf te kiezen (hanteer een competitieve strategie)
- Betrek studenten
- Zoek niet teveel naar vaste structuren (investeer in mensen, investeer in netwerken, laat ruimte voor verschil HBO/WO)
- Neem internationale ervaring mee (zorg voor internationale critical friends, zet kader neer dat past bij internationale rankings)